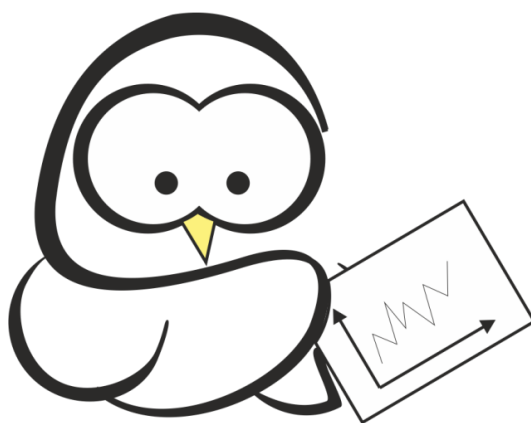

Funkcje państwa, polityka fiskalna i pieniężna państwa

Wiedza o gospodarce

2013

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Zachodniopomorska
Szkoła Biznesu
w Szczecinie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Funkcje państwa	3
3. Wydatki budżetowe	5
4. Narzędzia polityki fiskalnej:	7
5. Podsumowanie.....	10
6. Literatura:	10

Funkcje państwa, polityka fiskalna i pieniężna państwa

1. Wstęp

Państwo jest organizacją społeczno–gospodarczą, obejmującą określoną liczbę ludności, zamieszkałą na wyodrębnionym terytorium, o określonych zasobach, która pod wspólną władzą dąży do osiągnięcia wspólnego celu (dobra wspólnego)¹.

W tej części materiału zapoznacie się m.in. z:

- pełnionymi przez państwo funkcjami ekonomicznymi (funkcja alokacyjna, redystrybucyjna i stabilizacyjna) oraz z ich charakterystyką,
- rodzajami polityki oddziaływania państwa na gospodarkę,
- narzędziami polityki monetarnej i fiskalnej,
- charakterystyką przyczyn oddziaływania państwa na gospodarkę,
- charakterystyką narzędzi oddziaływania państwa na gospodarkę,
- wpływem polityki fiskalnej na gospodarkę.

2. Funkcje państwa

Państwo jako organizacja pełni określone funkcje, do których zalicza się funkcje ekonomiczne, takie jak:

1. Funkcja alokacyjna.
2. Funkcja redystrybucyjna.
3. Funkcja stabilizacyjna.

Funkcja alokacyjna polega na działalności prowadzącej do lepszego rozmieszczenia dóbr i usług¹, przede wszystkim do rozmieszczenia dóbr publicznych.

Dobrami publicznymi są dobra czy też usługi dostarczane przez państwo dla całego społeczeństwa. Każdy mieszkaniec państwa może z nich korzystać bez ograniczeń.

Przykłady dobra publicznego: oświetlenie ulicy, państwowa służba zdrowia, oczyszczalnie ścieków oraz ochrona społeczeństwa przez policję.

Drugą funkcją ekonomiczną jest **funkcja redystrybucyjna**, która polega na nałożeniu podatków na przedsiębiorstwa oraz na gospodarstwa domowe m.in. w celu zakupu dóbr oraz usług na świadczenia społeczne.

Trzecią z wymienionych funkcji ekonomicznych państwa jest **funkcja stabilizacyjna**. Jej celem jest osiągnięcie zrównoważonego tempa wzrostu gospodarczego w dłuższym czasie oraz zmniejszenie negatywnych skutków wywołanych przez wahania koniunkturalne.

Funkcja alokacyjna ma na celu lepszą alokację dóbr i usług, zwłaszcza dóbr publicznych. Są one dostarczane przez państwo dla całego społeczeństwa w sposób nieodpłatny, co oznacza, że każdy obywatel może z nich korzystać bez ograniczeń.

Przykładowo: sytuacja, w której z danej usługi korzysta jedna osoba nie oznacza, że w tym samym czasie nie mogą z niej korzystać inni mieszkańcy państwa.

Państwo jest jedynym podmiotem, który świadczy taką działalność.

¹ W. Grzywacz, *Polityka społeczno–gospodarcza – istota i założenia metodyczne*, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Szczecin 2005, s. 91.

Funkcje państwa, polityka fiskalna i pieniężna państwa

Funkcja redystrybucyjna polega na nałożeniu podatków na przedsiębiorstwa oraz na gospodarstwa domowe, m.in. w celu zakupienia dóbr oraz usług na świadczenia społeczne. Państwo dzięki tej funkcji ogranicza zbyt duże różnice dochodowe w społeczeństwie i pomaga ludziom, którzy tej pomocy mogą potrzebować.

Przykładowo: wypłaca zasiłki osobom, które są bez pracy (zasiłki dla bezrobotnych, emerytury czy też renty). Wśród wymienionych form pomocy świadczonej przez państwo można dodatkowo wymienić zasiłki chorobowe i inwalidzkie, zasiłki dla niepełnosprawnych, dodatki mieszkaniowe oraz rodzinne.

Do instrumentów tej funkcji należą: system podatkowy, składki na ubezpieczenia społeczne, wydatki budżetowe oraz różnego rodzaju opłaty.

Ostatnią jest **funkcja stabilizacyjna**, której celem jest prowadzenie skutecznej polityki makroekonomicznej tzn. osiągnięcie zrównoważonego wzrostu gospodarczego w dłuższym okresie, zmniejszenie bezrobocia oraz ograniczenie inflacji. Dzieje się to za pomocą właściwej polityki fiskalnej (budżetowej) oraz polityki monetarnej (pieniężnej).

W praktyce makroekonomicznej rządu i banku centralnego można wyróżnić i wymienić dwa podstawowe rodzaje polityki oddziaływania państwa na gospodarkę, do których należą:

- polityka monetarna, zwana polityką pieniężną,
- polityka fiskalna, zwana polityką budżetową.

Polityka pieniężna, zwana również polityką monetarną to działania, poprzez które bank centralny wpływa na ilość pieniądza w obiegu oraz na wielkość stóp procentowych².

Polityka fiskalna, zwana również polityką budżetową to oddziaływanie na gospodarkę narodową za pomocą wydatków i wpływów z lub do budżetu państwa.

Narzędzia polityki pieniężnej

Wśród narzędzi polityki monetarnej można wymienić:

Instrumenty pośrednie:

- operacje otwartego rynku,
- rezerwy obowiązkowe,
- stopy redyskontowe.

Instrumenty bezpośrednie:

- racjonowanie kredytów.

Narzędzia polityki fiskalnej

Wśród narzędzi polityki fiskalnej można wymienić:

1. Podatki:
 - pośrednie,
 - bezpośrednie.
2. Wydatki państwowe.
3. Transfery.

² E. Mansfield, Podstawy makroekonomii - zasady, przykłady, zadania, PLACET, Warszawa 2002, s. 265.

Funkcja alokacyjna oznacza działalność mającą na celu lepszą alokację (rozmieszczenie) dóbr i usług, zwłaszcza dóbr publicznych.

Sektor publiczny to część gospodarki, która zajmuje się dostarczaniem dóbr i usług społeczeństwu, przy czym z konsumpcji tych dóbr nie może być wykluczona żadna osoba. Korzystanie z określonych dóbr i usług nie eliminuje korzystania z tego dobra czy usługi przez inną osobę³. Jednostki z sektora publicznego są własnością Skarbu Państwa w więcej niż 50%.

Sektor prywatny to większa część gospodarki państwa, w której przedsiębiorstwa i organizacje są głównie w rękach prywatnych. W niektórych przedsiębiorstwach państwo posiada swoje udziały, jednak nie większe niż 50%.

Liczne produkty i usługi objęte bezpośrednim zaangażowaniem produkcyjnym ze strony państwa, mogą być jednak świadczone odpłatnie przez firmy prywatne (np. autostrady)⁴.

W praktyce dostarczanie pewnych dóbr i usług przez sektor prywatny jest po prostu nieopłacalne.

Przykładowo: założenie i utrzymanie rezerwatów i parków narodowych jest tak drogie, że żadna stawka za bilet wejściowy nie byłaby wystarczająco wysoka, aby pokryć koszty i umożliwić osiągnięcie zysków⁵.

Funkcja alokacyjna państwa musi tak rozmieścić zasoby ekonomiczne, aby znaleźć poziom równowagi między ilością środków przeznaczonych na sektor publiczny i prywatny.

Do głównych instrumentów funkcji redystrybucyjnej należą: system podatkowy, wydatki budżetowe, składki na ubezpieczenia społeczne oraz różnego typu opłaty i ceny.

System podatkowy jest to całość podatków stosowanych w określonym czasie i w określonym kraju⁶. **Podatki centralne** to te, które zasilają budżet państwa, a lokalne to te, które zasilają budżety jednostek samorządu terytorialnego⁷.

Państwo wykorzystuje wpływy podatkowe na zakupy dóbr i usług oraz na świadczenia społeczne.

Przykładowo: Podatnicy dzielą się swoim dochodem w postaci podatku dochodowego. Otrzymane środki (z podatku) państwo przeznacza np. na zakup latarni oświetlających ulice.

3. Wydatki budżetowe

To tzw. transfery z budżetu (emerytury i renty, zapomogi, zasiłki inwalidzkie i chorobowe, zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki dla osób o niskich dochodach, dodatki rodzinne, stypendia

³ B. Filipiak, Dobro publiczne w teorii i praktyce, w: Finanse publiczne. Podstawy teoretyczne i praktyczne zastosowania, red. B. Filipiak, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2008, s. 50.

⁴ R. Milewski, Społeczno-ekonomiczne funkcje współczesnego państwa, w: Elementarne zagadnienia ekonomii, red. R. Milewski, PWN, Warszawa 2004, s. 301.

⁵ Z. Dach, Kontrowersje wokół roli państwa w gospodarce rynkowej, w: Podstawy makroekonomii, red. Z. Dach, B. Szopa, PTE, Kraków 2004, s. 52.

⁶ L. Dorozik, J. Stanielewicz, B. Walczak, System podatkowy Polski, Uniwersytet Szczeciński Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu, Szczecin 2008, s. 39.

⁷ E. Jarocka, Finanse przedsiębiorstw, systemu bankowego, budżetowego, ubezpieczeń, Centrum Doradztwa i Informacji Difin, Warszawa 2003, s. 166.

Funkcje państwa, polityka fiskalna i pieniężna państwa

itp.)⁸. Wydatki te związane są również z utrzymaniem sfery produkcji niematerialnej np. oświaty, kultury, nauki, a więc tych jednostek, które świadczą usługi nieodpłatnie lub częściowo odpłatnie⁹.

Ubezpieczenia społeczne wynikają ze stosunku pracy i mają charakter obowiązkowy. Opłacane są przez pracodawców i pracowników w postaci składek na ubezpieczenia społeczne, podzielone na 4 osobne składki: na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe.

Celem ubezpieczeń społecznych jest zabezpieczenie obywateli przed niedostatkiem spowodowanym utratą zdolności do pracy na skutek wieku, choroby lub inwalidztwa¹⁰.

Budżet państwa (plan dochodów i wydatków państwa) może wykazywać nadwyżkę lub deficyt. Nadwyżka budżetowa ma miejsce wówczas, gdy wpływy do budżetu są większe od wydatków. Jeżeli wpływy nie pokrywają wydatków, to występuje deficyt budżetowy (potocznie zwany „dziurą budżetową”)¹¹.

Dług publiczny to zobowiązanie państwa z tytułu zaciągniętych pożyczek, kredytów czy papierów wartościowych. Państwo może być zadłużone wobec przedsiębiorstw, banków, firm ubezpieczeniowych czy pojedynczych osób fizycznych¹².

Polityka fiskalna polega na dysponowaniu przez rząd dochodami i wydatkami budżetowymi dla osiągnięcia określonych celów gospodarczych i społecznych. Dzięki podatkom państwo stara się uzyskać wpływy do budżetu, a poprzez odpowiednie gospodarowanie wydatkami, nie doprowadzić do zwiększenia się deficytu budżetowego oraz długu publicznego.

Ponadto **deficyt publiczny** można finansować poprzez pożyczki krajowe i zagraniczne, lecz powoduje to automatycznie zwiększanie długu publicznego. Polityka monetarna wpływa na relacje między podażą i popytem na pieniądź. W polityce monetarnej ważna jest stopa procentowa, która odpowiednio obniżona wpływa na zmniejszenie długu publicznego (zmniejszają się koszty długu dzięki niskiemu oprocentowaniu)¹³.

Deficyt wiąże się z podniesieniem podatków, osłabieniem krajowej waluty, wzrostem inflacji, droższymi kredytami oraz spadkiem ogólnego poziomu PKB.

Do narzędzi polityki monetarnej zaliczamy:

operacje otwartego rynku, rezerwy obowiązkowe, stopy redyskontowe oraz racjonowanie kredytów.

Przyczyny oddziaływania państwa na gospodarkę wiążą się z mechanizmem rynkowym. Państwo powinno interweniować w sytuacji, w której on zawodzi. W przypadku polityki fiskalnej przyczyną jest to, że wydatki państwa nie są równe jego przychodom, natomiast w przypadku polityki pieniężnej to, iż popyt nie jest równy podaży.

Operacje otwartego rynku to zespół transakcji kupna i sprzedaży papierów wartościowych między bankiem centralnym a bankami komercyjnymi. Przedmiotem transakcji są głównie krótkoterminowe bony skarbowe. Istota operacji otwartego rynku polega na tym, że jeżeli bank centralny sprzedaje papiery wartościowe, to banki komercyjne dysponują mniejszą

⁸ Z. Dach, Kontrowersje wokół roli państwa /.../, op. cit., s. 55.

⁹ E. Jarocka, Finanse przedsiębiorstw/.../, op. cit., s. 13.

¹⁰ Ibidem, s. 200.

¹¹ J. Mierzejewska-Majcherek, Podstawy ekonomii, Difin, Warszawa 2007, s. 207.

¹² A. Krajewska, Budżet państwa, w: Elementarne zagadnienia ekonomii, red. R. Milewski, PWN, Warszawa 2004, s. 338.

¹³ S. Owsiak, Podstawy nauki finansów, PWE, Warszawa 2002, s. 275.

Funkcje państwa, polityka fiskalna i pieniężna państwa

ilością pieniądza i udzielają mniej kredytów. Jeżeli bank centralny odkupuje od banków komercyjnych wcześniej sprzedane papiery wartościowe, banki posiadają więcej pieniędzy i mogą udzielać więcej kredytów¹⁴.

Rezerwy obowiązkowe to ustalone przez bank centralny minimalne rezerwy gotówki utrzymywane przez banki komercyjne. Celem ustalania rezerw obowiązkowych jest zapewnienie wypłacalności banków w stosunku do klientów. Nawet małe podwyższenie stopy rezerw obowiązkowych powoduje zamrożenie dużych ilości pieniądza w bankach¹⁵.

Stopa redyskontowa to cena, po jakiej bank centralny udziela kredytów bankom komercyjnym. Oznacza to, że wysoka stopa redyskontowa powoduje wysoką cenę kredytów udzielanych przez banki komercyjne.

Racjonowanie kredytów to ograniczanie poprzez narzędzia administracyjne możliwości udzielania dużej ilości kredytów.

4. Wśród narzędzi polityki fiskalnej można wymienić:

podatki (pośrednie i bezpośrednie), wydatki państwowe oraz transfery.

Podatki to obowiązkowe świadczenia pieniężne pobierane przez państwo. Podatki pośrednie płacone są przy dokonywaniu zakupów poszczególnych dóbr i usług. Powszechnie występujące formy podatku pośredniego to: podatek od wartości dodanej VAT oraz akcyza¹⁶.

Podatki bezpośrednie obciążają dochody lub majątek podatnika. Najczęściej odnoszone są do dochodu osób fizycznych (tak zwany PIT) lub do dochodu osób prawnych (tak zwany CIT)¹⁷.

Wydatki państwowe to przede wszystkim dotacje i subwencje dla przedsiębiorstw, wydatki bieżące na funkcjonowanie jednostek budżetowych (np. urzędów administracji państwowej, sądów, szkół, szpitali). Z budżetu finansowane są również świadczenia na rzecz gospodarstw domowych takie jak renty, emerytury czy zasiłki.

Transfery stanowią trzecie narzędzie polityki fiskalnej i są „podarunkami” od rządu, np. zasiłki dla bezrobotnych. Są one podarunkami w tym sensie, że rząd nie oczekuje niczego w zamian.

Polityka fiskalna może mieć charakter ekspansywny bądź restrykcyjny.

Do ekspansywnych działań rządu można zaliczyć: obniżanie stawek podatkowych i zwiększanie wydatków budżetowych, co w konsekwencji wpływa na wzrost zapotrzebowania na konsumpcję i inwestycje. Gospodarka zostaje pobudzona, następuje jej ożywienie.

Działania restrykcyjne wywołują skutki odwrotne. Gdy pojawia się groźba wzrostu cen, rząd zmniejsza wydatki, podwyższa podatki, dąży do ograniczenia popytu.

Produkty i usługi najczęściej są konsumowane indywidualnie. Dostęp do nich staje się więc obiektem rywalizacji pomiędzy różnymi konsumentami, którzy muszą zapłacić odpowiednią cenę w celu ich uzyskania oraz pomiędzy producentami, którzy rywalizują, aby pozyskać konsumentów. Istnieją jednak takie dobra i usługi, które nie wymagają wspomnianej rywalizacji - dostarczane są przez państwo dla całego społeczeństwa w sposób nieodpłatny. Zatem nie bez powodu nazywane są dobrami publicznymi. Funkcja alokacyjna państwa

¹⁴ T. Gruszecki, Teoria pieniądza i polityka pieniężna, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004, s. 128.

¹⁵ Ibidem, s. 125.

¹⁶ B. Szopa, Polityka fiskalna, w: Podstawy makroekonomii, red. Z. Dach, B. Szopa, PTE, Kraków 2004, s. 96.

¹⁷ Ibidem, s. 96.

Funkcje państwa, polityka fiskalna i pieniężna państwa

pozwała tak rozmieścić dobra publiczne, aby zaspokoić potrzeby całego społeczeństwa na odpowiednim poziomie.

Funkcja redystrybucyjna, dzięki podatkom, pozwala na zakupienie dóbr oraz usług na świadczenia społeczne, co pozwala ograniczyć zbyt duże różnice dochodowe w społeczeństwie. Dzieje się to przy pomocy odpowiednich narzędzi tj. systemu podatkowego i wydatków budżetowych. Zbyt duże różnice dochodowe w społeczeństwie są niwelowane poprzez podatki w systemie progresywnym – im większe dochody tym większy podatek.

Dzięki **funkcji stabilizacyjnej** państwo może wpływać na zrównoważone tempo rozwoju gospodarczego, ograniczenie inflacji i niski poziom bezrobocia.

Funkcje ekonomiczne państwa pozwalają w sposób racjonalny wykorzystać dostępne zasoby, które nie byłyby udostępnione bez jego interwencji. Powierzenie państwu możliwości korygowania negatywnych zjawisk tj. inflacji czy też bezrobocia, pozwala stabilizować gospodarkę oraz ogranicza nierówności w poziomie życia społeczeństwa.

Operacje otwartego rynku – działanie banku centralnego, który sprzedaje lub kupuje rządowe papiery wartościowe, regulując w ten sposób podaż pieniądza w gospodarce.

Pieniądze są niezbędne do tego, aby bez problemów można było dokonywać operacji zakupu i sprzedaży produktów. Jeśli w gospodarce jest za dużo pieniędzy, popyt na towary i usługi przewyższa podaż i ceny zaczynają rosnąć (pojawia się zjawisko inflacji). Jednym z narzędzi przeciwdziałania wysokiej inflacji jest stopa procentowa.

Jeżeli **bank centralny podniesie stopy procentowe**, przedsiębiorstwa ostrożniej podejmują ryzyko związane z zaciąganiem kredytów, a co za tym idzie – spada ilość pieniędzy na rynku. Wysokie stopy procentowe przeciwdziałają inflacji.

Nadmierne udzielanie kredytów przez banki komercyjne powoduje, że na rynku znajduje się duża ilość pieniądza, a to wpływa na zwiększenie poziomu inflacji. Bank centralny, sprzedając bankom komercyjnym papiery wartościowe (operacje otwartego rynku), zmusza je do ograniczenia działalności kredytowej, doprowadzając do zmniejszenia podaży pieniądza i zmniejszenia poziomu inflacji.

Oddziaływanie banku centralnego na inflację nie ma charakteru natychmiastowego. Aby zmiana stóp procentowych czy operacje otwartego rynku wpłynęły na poziom inflacji, potrzeba czasu. Nie ma jednego uniwersalnego narzędzia, umożliwiającego obniżenie poziomu inflacji. W praktyce należy wprowadzić kilka różnych zmian, aby osiągnąć oczekiwany rezultat.

Celami polityki monetarnej są głównie: utrzymanie stabilnego poziomu cen, wysoki stopień zatrudnienia, ograniczanie inflacji oraz kontrola stóp procentowych.

Wpływ państwa na poziom cen jest relatywnie ograniczony i może dotyczyć jedynie sprawowania przez państwo kontroli nad stopą inflacji oraz ustalenia minimalnych lub maksymalnych cen na niektóre produkty. Dzięki możliwości wpływania banku centralnego na ilość pieniądza w obiegu, wartość pieniądza kształtowana jest na odpowiednim poziomie. Przykładowo, jeżeli bank centralny ustali wielkość stopy inflacji na poziomie 2,5%, to robi wszystko, co jest konieczne, aby taki poziom utrzymać.

Kontrola stóp procentowych wpływa na ilość udzielanych kredytów, ilość oszczędności deponowanych przez klientów na rachunkach bankowych, szybkość rozwoju gospodarki krajowej itp. Zbyt wysokie stopy procentowe ograniczą ilość zaciąganych kredytów, powodując mniejszy rozwój gospodarczy.

Funkcje państwa, polityka fiskalna i pieniężna państwa

Stopień zatrudnienia zależy w pewnym stopniu od sytuacji przedsiębiorstw na danym rynku. Jeżeli państwo ułatwi rozwój firmie, to zatrudnienie będzie wzrastało.

Dzięki odpowiedniej **realizacji celów polityki monetarnej**, poziom cen kształtuje się na odpowiednim poziomie, bezrobocie jest skutecznie ograniczane, wartość pieniądza utrzymuje się na stałym poziomie, a stopy procentowe zachęcają przedsiębiorstwa do stałego rozwoju. Gdyby nie polityka monetarna, mechanizm rynkowy nie poradziłby sobie z odpowiednim kształtowaniem w/w elementów wpływających na gospodarkę państwa.

Wykorzystując narzędzia polityki fiskalnej, państwo może w pewnym stopniu ograniczyć zjawisko bezrobocia.

Zmniejszenie obciążeń podatkowych powoduje, że w kieszeniach obywateli zostaje więcej środków pieniężnych, które mogą zostać przeznaczone na inwestycje. Dzięki temu następuje wzrost gospodarczy, a tym samym zwiększa się zatrudnienie i spada bezrobocie. Niestety w wielu przypadkach obniżenie obciążeń podatkowych powoduje zwiększenie inflacji. Należy więc znaleźć poziom, na którym obniżenie podatków nie spowoduje nadmiernego wzrostu inflacji i jednocześnie obniży poziom bezrobocia.

Dzięki wzrostowi wydatków budżetowych przedsiębiorstwa mogą pozyskać fundusze na rozwój. Wsparcie państwa pozwala niekiedy na rozszerzenie ich działalności i zatrudnienie dodatkowych pracowników. Korzystając z narzędzi polityki monetarnej, państwo może wpłynąć na poziom bezrobocia. Obniżając stopy procentowe, państwo zwiększa skłonność przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych do korzystania z kredytów. Uzyskane pieniądze przekazują na inwestycje, często zatrudniając dodatkowych pracowników, dzięki czemu przeciwdziałają bezrobociu. Podobnie jak w przypadku obniżania podatków, należy znaleźć poziom, na którym niskie stopy procentowe nie spowodują wzrostu inflacji, a jednocześnie ograniczą bezrobocie.

Zmniejszenie rezerw obowiązkowych oznacza, iż więcej pieniędzy zostanie przeznaczonych na kredyty. Banki będą chętniej pożyczaly pieniądze na inwestycje dla przedsiębiorców - spadnie poziom bezrobocia.

Cele polityki fiskalnej zmierzają w kierunku oddziaływania na gospodarkę narodową za pomocą wydatków i wpływów do budżetu państwa. Dzieje się to na skutek wykorzystywanych narzędzi, jakimi są podatki, wydatki państwowe oraz transfery. Wiążą się one z warunkowaniem równości i uczciwości społeczno-ekonomicznej, a w szczególności z ograniczaniem zbyt dużych różnic dochodowych w społeczeństwie.

Dzięki narzędziom polityki państwo uzyskuje środki pieniężne i wykorzystuje je na zakup dóbr i usług oraz na świadczenia społeczne. System podatkowy pozwala pobierać środki pieniężne od społeczeństwa, które rząd wykorzystuje na świadczenia społeczne: realizację zadań publicznych, inwestycje w rozwój infrastruktury, oświaty, służby zdrowia itp.

Poprzez wydatki budżetowe czy też transfery, polityka fiskalna wspiera w sposób finansowy (w ramach dotacji) przedsiębiorstwa, które starają się o uzyskanie pomocy. Ponadto dzięki podatkom państwo może świadczyć i wypłacać świadczenia społeczne, takie jak: renty, emerytury czy też zasiłki dla osób bezrobotnych. Kwestią istotną staje się fakt, iż są one udzielane w sposób bezzwrotny.

Funkcje państwa, polityka fiskalna i pieniężna państwa

Dzięki odpowiedniej realizacji celów polityki fiskalnej państwo reguluje i niweluje różnice dochodowe w społeczeństwie, udziela pomocy tym, którzy najbardziej jej potrzebują, pobiera środki pieniężne, wykorzystując je na zakup dóbr i usług będących dobrem publicznym, z którego może korzystać każdy obywatel państwa w sposób bezpłatny.

5. Podsumowanie

Na podstawie przedstawionej części materiału na trzech poziomach zaawansowania powinniście:

- wymienić i scharakteryzować pełnione przez państwo funkcje ekonomiczne,
- wymienić rodzaje polityki oddziaływania państwa na gospodarkę,
- wymienić narzędzia polityki monetarnej i fiskalnej,
- odróżnić sektor publiczny od prywatnego oraz wskazać różnice w alokacji zasobów, z uwzględnieniem równowagi rynkowej,
- opisać rolę systemu podatkowego, wydatków budżetowych, składek na ubezpieczenia społeczne oraz różnego typu cen,
- rozróżnić wpływ polityki monetarnej oraz fiskalnej państwa z uwzględnieniem wpływu deficytu i długu publicznego na gospodarkę, jak również przedstawić przesłanki oraz narzędzia polityki monetarnej,
- scharakteryzować przyczyny oddziaływania państwa na gospodarkę - polityki monetarnej oraz polityki fiskalnej, jak również opisać narzędzia polityki monetarnej,
- scharakteryzować narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę - polityki fiskalnej oraz dokonać rozróżnienia między polityką restrykcyjną a ekspansywną - ze wskazaniem ich skutków dla gospodarki,
- ocenić racjonalność polityki gospodarczej państwa w świetle realizacji podstawowych funkcji ekonomicznych,
- wskazać najlepsze rozwiązania ekonomiczne dla określonego problemu przy wykorzystaniu narzędzi polityki monetarnej,
- wybrać najlepsze rozwiązanie ekonomiczne w zależności od sytuacji, w której znajduje się gospodarka oraz ocenić skutki wprowadzenia tych rozwiązań dla gospodarki, przy wykorzystaniu narzędzi polityki fiskalnej i monetarnej.

6. Literatura:

Dla publikacji typu książka

1. Dorozik Leon, Stanielewicz Józef, Walczak Bogusław, System podatkowy Polski, Uniwersytet Szczeciński, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu, Szczecin, 2008.
2. Grzelak Anna, Makroekonomia w procesie integracji Unią Europejską, Zapol, Szczecin, 2005.
3. Mansfield Edwin, Podstawy makroekonomii - zasady, przykłady, zadania, PLACET, Warszawa, 2002.
4. Jarocka Ewa, Finanse przedsiębiorstw, systemu bankowego, budżetowego, ubezpieczeń, Centrum Doradztwa i Informacji, Difin, Warszawa, 2003.
5. Mierzejewska-Majcherek Janina, Podstawy ekonomii, Difin, Warszawa, 2007.

Funkcje państwa, polityka fiskalna i pieniężna państwa

6. Owsiak Stanisław, Podstawy nauki finansów, PWE, Warszawa, 2002.
7. Gruszecki Tomasz, Teoria pieniądza i polityka pieniężna, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004.
8. Adamowicz Elżbieta, Ekonomia bez tajemnic, Część 2, WSiP, Warszawa, 2004.
9. Nojszewska Ewelina, Podstawy ekonomii, WSiP, Warszawa, 1995.

Dla publikacji typu artykuł lub rozdział w książce

1. Filipiak Beata, Dobro publiczne w teorii i praktyce, red. B. Filipiak, Finanse publiczne. Podstawy teoretyczne i praktyczne zastosowania, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin, 2008, s. 50.
2. Milewski Roman, Społeczno-ekonomiczne funkcje współczesnego państwa, red. R. Milewski, Elementarne zagadnienia ekonomii, PWN, Warszawa, 2004, s. 301.
3. Dach Zofia, Kontrowersje wokół roli państwa w gospodarce rynkowej, red. Z. Dach, B. Szopa, Podstawy makroekonomii, PTE, Kraków, 2004, s. 52.
4. Krajewska Anna, Budżet państwa, red. R. Milewski, Elementarne zagadnienia ekonomii, PWN, Warszawa, 2004, s. 338.
5. Szopa Bogumiła, Polityka fiskalna, red. Z. Dach, B. Szopa, Podstawy makroekonomii, PTE, Kraków, 2004, s. 96.